

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 8

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . K 2.—
četrletna . . . K 1.—

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 38.

V Ljubljani, dne 22. septembra 1916.

Leto IX.

Delavske razmere v Plznu.

V Pilznu na Češkem je v Škodovi tovarni zaposlenih nad 30.000 delavcev; med njimi je Slovencev nad 200.

Organizacije, kakršne smo vajeni pri naših katoliških društvih, ondi ni.

Le društvo delavcev Škodove tovarne — akcijske družbe, deluje tako, da oskrbuje delavcem vsa potrebna živila in razvedrila.

To delavsko društvo ima sebi podrejeno konsumno društvo, tako da le kdor je član delavskega društva zamore postati tudi član konsumnega ondotelega društva. Delavsko društvo ima 150 uslužbencev, lastno pekarijo, mesarijo, perilnico ter sploh vsa opravila. Tovorni vlaki pripeljejo živila naravnost na dvorišče konsumnega društva. Konsum zaklada tudi tovarniško restavracijo.

Red je tako vzoren, da se opoldan nasiti v društvu v eni uri brez vsega hrupa 6—7000 delavcev po primerno nizki cen: kosilo z mesom 62 v., brez mesa 34 v.

Upravo društva vodijo delavci sami. Na občnem zboru si izvolijo odbornike, ti pa iz svoje srede predsednika. Temu odboru, oziroma društvu, da tovarna na razpolago vse tovarniške prostore, denarno podporo in prost razvoj.

Delavski društveni prostor ima svojo čitalnico, eno letno kegljišče (za poletni čas) in dve zimski kegljišči pod zemljo in krasen vrt. Društvo ima tudi svojo godbo in sicer tamburaški zbor, obstoječ iz 60 mož, veličasten orkester 30 mož in popolno godbo s pihali. Omeniti je treba nadalje prostorne dvorane za kino in gledališke predstave. Poleg čitalnice je posebej dvorana s kavarno in restavracijo.

Delavski dom je opremljen pri vhodu z dvema obširnima sobama za garderobo, tam so raznovrstni aparati, kakor tehtnica itd. Za 2 v. ti je ista na razpolago in na automat ti za 10 v. postreže z razglednico z znamko vred.

Tudi v sanitarnem in higieničnem oziru je moderno oskrbljeno: kopel na paro, tuš za 20 v. s perilom in mišom.

Socialnodemokratske stranke v Pilznu so sicer razvite med seboj, ven-

dar v tovarni ne pridejo v poštev. Narodni socialisti imajo svoj prostor za kino-prireditve v mestu, mednarodni socialisti se zadovoljijo z malim gostilniškim prostorom, separatisti pa v predmestju, ta prostor nazivljejo: pekel. Ti imajo svoje glasilo »Nova doba« ter dvorano za predstave.

V tej veliki množici delavcev jih je mnogo s krščanskim prepričanjem zaposlenih. Žal med njimi ni doslej nobene prave vezi, duševne stike, nobene organizacije, ker se zanje nihče ne briga.

Da bi tovarna paralizirala vse zgoraj omenjene socialno-demokratske stranke, je ustanovila opisano delavsko društvo, tako da kakor imajo socialni demokrati svoje prostore v peklu, imajo člani delavskega društva iste v nebesih; tako jih namreč nazivljejo. Značilno je, da socialni demokrati zapuščajo — pekel ter rajši pohajajo v nebesa.

S tem opisom delavskih razmer v Škodovi tovarni in opisane organizacije, nočemo trditi, da je priporočljiva, nasprotno: odkrito moramo pibiti, da slabi delavsko moč, dasi na drugi strani v današnjih časih in razmerah koristijo.

Ni dobro delavskim koristim, če so delavci preveč odvisni od tovarne, prav pa je, da delavski list objektivno objavi delavske razmere in da širši svet izve o njih življenju tudi izven naše domovine.

Dal Bog, da bi se naši slovenski delavci v tej tvornici združili v krščansko organizacijo in se tako utrdili v verskem in narodnem oziru. I. Piber.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Prav od jeter povedano. V graški »Tagesposti« smc čitali te dni: Veliko ljudi, ki se postavijo že zgodaj zjutraj pred mokarijami in mlekarnami in potrpežljivo čakajo trenutka, ki ga mnogokrat ne pričakajo, ker prekmalu zmanjka moke in mleka, si misli: O, če bi imeli tudi v Avstriji gospoda pl. Batočkega! Stati bi ne morali po cele

ure na mrzlem tlaku; oddaja živil bi se uredila, vsaki bi prišel takoj na vrsto in vsaki bi dobil, četudi ne veliko, vsaj vedno toliko, da bi skromno izhajal. Moke in mleka ne manjka, marveč v Avstriji manjka gospoda pl. Batočkega, moža, ki je v Nemčiji postal poljuden kot predsednik preživljevalnega urada celi državi; ki vse vidi, katelega roka sega povsod. Zemlja tam zunaj ne rodi toliko, kot naša (samo boljše je obdelana - Op. ur.); več ljudi kot pri nas zahteva jesti; a tam zunaj vladajo red in razdelitev, pravočasno varčevanje, modro gospodarstvo, organizacija. Pomanjkanje živil ni zlo pri nas v Avstriji, marveč slaba razdelitev; nezadostna organizacija povzroča neenako razdelitev zalog in pa, ker se prebivalstvo marsikje izkorišča. V Nemčiji so pravočasno pregledali kritičen položaj in so takoj posegli vmes. Imenovali so gospoda pl. Batočkega za diktatorja države in mu dopustili, da je zelo radikalno odmerjal jedi. Pri nas je šlo vse bolj po domače in bolj lagodno; preživeli smo čas, ko smo se veselili, ker se nam je godilo boljše kakor v Nemčiji (?). Čez nekaj mesecev so se pričele znane ovire; ječati smo pričeli pod strašnim cenami; zapopadli smo položaj. Sledile so odredbe zelo počasi in previdno, da bi ne bil nihče zadet. Odredbe, odredbe. Avstijec ni prijatelj sile, a danes ve, da ne gre drugače, da je najboljša, če tozadevno postopa po pruskem vzorcu. Ne gre namreč za silo, marveč za pametno silo. Vojna napoved Romunije je pri nas čas, katelega je navajen naš uradni aparat, pospešila, kar se mora pozdravljati, a vse se še ni zgodilo, ker če se prej zgodi, boljše bo. Prišla bo nakaznica na meso in še marsikatera nakaznica; pred vsem se bo cela preskrba živil v monarhiji osredotočila. Predvsem potrebujemo v Avstriji moža, ki ve, da manjka v Gradcu (mi si mislimo Ljubljano; ni čisto nič boljše, če ni še slabše. Op. ur.) kruha, v Požunu ga pa imajo preveč in ki se bo hitro odločil, da bo vzravnal: potrebujemo moža, ki ne bo le mrzlo odredjal, marveč ki si bo kot dobri oče sam ogledal, kako naj se zljajša breme težkih dni. Mož, ki mu ne bo vseeno, če čakajo ljudje cele ure zastoj pred pekarnami, marveč ki bo

znal tako organizirati vso stvar, da bomo dobili cenejši kruh, kot so ga dobili zdaj v Nemčiji.

× × ×

DRAGINJSKE DOKLADE VPOKOJENCEM.

V zadevi zapostavljenih vpokojencev pri priznanju vojnih podpor, je naša Zveza naslovila na finančno ministristvo sledečo vlogo:

Odlok z dne 17. avgusta t. l. je odredil vpokojenim nekdanjim delavcem in delavkam c. kr. državnih delovršb vojne podpore pod pogojem, da pokojnine z morebitno miloščino ne presegajo na leto 600 kron. Najvišja določena mera izključuje večji del vpokojencev c. kr. tobačnih tovarn od te vojne podpore.

Po obstoječi pokojninski razpredelnici c. kr. tobačnih tvornic so razdeljeni vpokojenci v šest plačilnih razredov. Temelj pokojnini tvori 80 odstotkov temeljne plače. Po petletni službeni dobi znaša pokojnina 25 odstotkov odmerjene temeljne pokojnine; vsako leto se pomnoži za dva in pol odstotka; po 35 letih se doseže cela renta. Pokojninske postavke znašajo v najvišji plačilni vrsti 80 kron, v najnižji 40 K. Pri presoji tega dejstva naj se ne prezre, da pokojninska razpredelnica po v letu 1911 izvedeni novi preosnovi plačilnih razmer ne odgovarja več načelu, da tvori temelj 80 odstotkov temeljne plače.

Izvedba ministrske odredbe z dne 17. avgusta pravzaprav pomeni le, da dobe le tisti vojno doklado, ki so ob 35. letni službi uvrščeni v najnižja dva plačilna razreda. Od delavcev in delavk v ostalih plačilnih vrstah so izključeni tisti, ki pripadajo III. vrsti, po nad 30 letni službeni dobi; tisti, ki se nahajajo v IV. plačilni vrsti, po 26 letni službeni dobi, iz V. vrste pa nad

22 letni službeni dobi in iz VI. vrste po nad 20 letni službeni dobi. Večina vpokojenih tobačnih delavcev in delavk ima pravico do vojne doklade, posebno, če so popolnoma doslužili svojo službeno dobo.

Opozarjamo še na okolnost, da so postavke pokojnine še same po sebi nizke in da ob sedanjih izredno visokih stroških gospodinjstva tudi za najskromnejše razmere ne zadoščajo; pač se lahko reče, da omenjena določila navedene odredbe nezasluženo zapostavljajo delavce, ki so svoje moči posvetili državi.

Končno še opozarjamo, da je bilo gospodinjstvo drago v tistih krajih, kjer obstajajo tobačne tvornice, že v rednih časih in da je zdaj naravnost moreče.

Ko opozarjamo visoko c. kr. finančno ministristvo na te okolnosti, prosimo upravičeno, naj visoko c. kr. finančno ministristvo mejo vojnih doklad vpokojenemu delavstvu c. kr. tobačnih tvornic zviša na letnih 1000 kron. Ta povisek v finančnem oziru ne bo previsok; delavstvu bo pa pomenjal če tudi le skromno izboljšanje njegove nizke pokojnine.

Listek nad črto.

Ni me držalo več doma: živci so potrebovali tistega zraka, ki ga dobe pljuča le, če prideš vsaj 1000 metrov nad morje. »Ona« mi je pripravila hribovske čevlje prav po jelovski navadi; »Gorenjec«, pravzaprav sta bili dve lokomotivi: torej dva Gorenjca sta me potegnili do hribov, v katere sem štorkljal, ne hodil, ker vojska zdaj mestnega človeka hoje po hribih odvadi. Pot za »legitimacijo« je bila pri ljubljanski policiji hitro odpravljena; čakati moraš nekaj časa, a dobiš jo le še hitrejšo, kot moko in kruh in meso

v Ljubljani, o krompirju pa še ne govorim ne, kjer nekateri mokaarji najprvo postrežejo svojim »kuntom«, potem šele drugim, kar so deloma ljudje tudi sami vzrok, ker takih reči ne grejo povedat gospodom pri policijskem ravnateljstvu na Bleiweisovi cesti ali pa gospodom pri državnem pravdnistvu na novem Žabjeku, kjer zelo radi sprejemajo na znanje take reči, seveda pritožba mora biti taka, da drži.

Med kratko vožnjo do hribov sem se že nekaj naučil, kar mi je bilo zelo všeč, česar nisem še do zdaj vedel. Zraven mene je sedel neki kmet iz škofje-loške okolice: živahen mož. Pripovedoval mi je, da zdaj kopljejo tam krompir ljubljancanom. Vse gre dobro; ni slaba letina, samo umetnih gnojil, teh manjka. Vprašam ga, če je še kaj živine na kmetih. Ošvignil me je zvit njegov pogled; vem, da si je mislil, kako si ti škric radoveden, a povedal mi je: »Veste, že gre; telet ne prodajamo, ker jih ne smemo, zato pa prodajamo odraščeno živino. O, živine imamo še dosti v hlevih! Prav, nekaj novega sem izvedel iz ust kmečkega očanca, česar še nisem vedel; mislil sem si namreč glede na veliko pomanjkanje mesa na ljubljanskem trgu, da so že repi na kmetih redki. Ampak končno meso ni glavna hrana, samo da dobimo krompir, a delavci in delavke ne bodo tako beračili za njim, kot se zdaj berači za moko in kruhom, ampak pri neredu glede na razdelitev živil v Ljubljani pričakujem malo dobrega o dobavi krompirja po ljubljanski mestni aprovizaciji.

Nasproti sedi neka begunka iz tolminskih hribov. Reva je slabo oblečena, morali so bežati pred Lahi. Pripoveduje: Mož je bolan; otroci so; srečna je, da more bivati na Kranjskem. »Kako gre?« jo vprašam. »O, hudo, ker nismo doma. Vse tako strašno drago. Pa še ljudje, tako odurni so,

Skopuh.

H. Conscience.

V.

Ali je bila Cecilija tisti angel, ki je s svojo navzočnostjo prinašal srečo in veselje kapeličnemu dvoru: ž njo je izginilo tudi vse veselje.

Bart, veseli, ljubeznjivi mladenič se je tako izpremenil, da ga ni bilo več mogoče spoznati. Cele dneve je premolčal in presanjal; pobešal je glavo; blede njegovo lice brez življenja je kazalo globoko žalost in obup.

Pozabil je vse svoje pesmi; če je tudi delal kot ponavadi, so postale njegove kretnje počasne in negotove, kakor da ne misli na to, kar delajo roke. Komaj si je še ohranil toliko pozornosti, da je še od časa do časa kratko odgovarjal na tolažila svoje matere.

Skromna hiša je postala v dveh mestih tako tiha, samotna in žalostna, kakor je bilo temno oderuhovo stanovanje.

Mladeniču ni toliko težilo srca, da ni bilo Cecilije, marveč to, kaj je ž njo. Domišljija mu je predstavljala strašne prikazni: videl jo je, da plače in da beži. Spal je v strahu; vedno je bil ne-

miren. To se je videlo tudi, če je delal; kar tresti se je pričel ali je škrtal z zobmi in obračal proseče poglede proti nebu.

Liki črv mu je glodala srce zavest, da ne more ničesar storiti. Cecilija ga je tako lepo prosila, naj se ji ne približuje; v njenih očeh je čital, da jo sili tajna in strašna sila, da se udaja. Mogoče bi bila še nesrečnejša, če bi se maščeval na tistemu, ki ji je povzročil njeno gorje.

Zato tudi ni ničesar proti Tisu storil, če je tudi včasih čutil, da mu sili v besni jezi kri v glavo.

Med tednom Cecilija ni nikdar zapustila samostanskega dvora; niti na prag ni prišla; ob nedeljah je hodila s starim stricem in s Tisom v cerkev.

Tri nedelje je stal Bart ob cesti, po kateri je morala priti Cecilija. Dekle je, ko ga je zagledalo in dokler ga je moglo videti, pobesilo oči in je šlo mimo njega, ne da bi bila pazila na njegov pozdrav. Če mu tudi Cecilija ni dala nobenega znamenja, da ga vidi, stari Jan ga je mrko gledal, kakor da bi mu očital strašne stvari. Tis se mu je porogljivo smejal in škilil nanj; Ce-

cilijo je pa prijel zaupljivo za roko in se ji je laskal in se tako obnašal, kot da obstaja med obema drugo čuvstvo, kot prijateljsko.

Ne more se popisati, kako je to ranilo srce mladenča. Bolelo ga je že, ker je videl Cecilijina blede lica in ker se mu je zdelo, da je odkril na njenem licu solze; a porogljivo zaničevanje Tisa mu je rezalo še bolj grozno srce.

Trikrat je tako stal ob cesti; trikrat jo je zopet popustil in šel v gozd, da je skrtil solze, ki so mu lile iz oči.

Nič več ni hotel srečati dekleta, le od daleč jo je še gledal.

Edino vdova zidarja Jana ga je še znala razvedriti. Ni se varala, da mladenič veliko trpi; spretno je znala ubrati strune upa. Govorila mu je o ljubezni in ga prisilila, da je odkril svoje bolečine. Tolažila ga je s tem, da mu je vedno govorila o Ceciliji in da tudi ona gotovo misli tako nanj, kakor on na njo.

Beračica je sploh, odkar se je poslovala Cecilija, tako delovala, da se ji moramo čuditi. Od ranega jutra do poznega večera je bila s svojim otrokom na nogah. Če je prišel Bart na polje, da

tako surovi z nami. Saj ne vejo, kaj je to, zapustiti dom in se potikati v tujini.« Zbudlo me je, ker sem čul besedo »surovi so z nami«. Pripovedovalo se mi je že to, a veroval nisem. Kdor čitaš to, prosim te, kjer moreš, vzbujaj sočutje za reveže begunce. Naši Gorenjci so ljudje, ki besedi ne tehtajo: ponosen rod. Goričani so mehkejši; bolj prožni, skorajda elegantni v obče- vanju tudi hribovci in hribovke. Ni »oglašenost« vse, oglašeni človek je dostikrat hinavski, a delati moramo pač na to, da se bodo naši ljudje »ogla- dili« vsaj nasproti tujcu. Saj vem, da Gorenjec, če te pozna, ni več tisti, re- cimo trdi človek. Razjasni se mu ob- raz; naučil se boš kaj pri njem, ker ti krepki ljudje so duhoviti, globoki: saj sta Prešeren in Finžgar Gorenjca, da ne govorim o drugih, ki jih je toli- ko, da bi bila potrebna velika knjiga, da bi popisal le njih glavne veljake.

Krasna noč. Ne prištevam se med planince po poklicu; a tako je sijala luna, tako me je vabila, tako me je vlekla ta hinavska potuhnenka, da me je zapeljala: nisem iskal prenočišča, da bi se dvignil zjutraj na hribe; takoj sem šel. Ni mi bilo žal in mi nikoli ne bo. Veliko noči sem že prebedel v pro- sti božji naravi, a tako lepe noči še ne pomnim. Za svoje »netrenirane« sile sem šel visoko. Take reči se ne morejo opisati: jih moraš sam prebiti. Megle se pode; ni jih bilo veliko; pode se med seboj, love mesec, lepe so, ko jih njih blede ženin preveva s svojimi žarki. Gozd te pozdravlja; samotni je, vabi te; vse tiho: le tu in tam godrnja ne- voljno kak ptič ali kak štirinožec, ki ga je prebudil iz spanja tvoj krepki ko- rak. In pod teboj: gorenjska ravnina in druge soteske in grape in kotline se predstavljajo kot srebrna morja tvojim očem.

Zdani se; ljudi srečavam, ki gredo k službi božji. Na teh gorah se mi pred-

stavljajo prebivalci velikega gorskega sveta O globoki vernosti naših hribov- cev sem se zopet prepričal. Vso noč so hodili romarji na Brezje in na druga božja pota. Tu se roma še po starih še- gah; samo obleka, ta je moderna še v Davči. Nisem srečal nobenega očanca z irhastimi hlačami; vse je postalo mo- derno: ženski svet v mestnih oblekah; samo klobukov še ne nosijo naši ljud- je, a to bo še prišlo, ko bo kmečki žen- ski svet pogruntal, da so klobuki ce- nejši kot rute in da je noša klobukov bolj zdrava kot rute.

Govoril sem z romarji med potjo: vse vprek smo govorili; eno in drugo. Bili so ti razgovori zanimivi. V spomi- nu mi ostane lepi, liki jela vitki fant izpod Bleguša: pravi sin gora; če bi imeli še grenadirje, bi gotovo stal na desnem krilu grenadirske vrste. Pa je invalid: dve rani; hvala Bogu in Ma- rijji, da sem še živ; dvakrat sem bil ran- jen v Galiciji. Vojsko čutijo tudi hri- bovci; kaj bi jo ne. In ko sem govoril s tem in onim, sem zapazil, da zija na kmetih globoka vrzel med »bogatinci« in »reveži«. Reveži: bajtarji, dninarji in dninarice so mi tožile, da jim »kmet- je«, četudi imajo vsega dovolj, nečejo prodajati živil niti za drag denar ne. Slišal sem že prej take pritožbe; ne morem jih nadzorovati, ampak ker sem jih zdaj zopet, ne da bi bil povpraševal, zopet čul, slišal v hribih, kjer so sicer doma globoke strasti, a tudi čut lju- bezni do bližnjega, jim moram vero- vati. Vojska in njene posebne posledice so razširile vrzel med premožnim in revnim človekom tudi na deželi. Ali smo morebiti tega tudi sami krivi? Mogoče, nočem obsojati, ampak mogo- če se nehote z naše strani tuintam, kjer bi se ne smelo, preveč laskajo bogatim ljudem. Naš Zveličar ni ljubil bogati- nov: ostro jih je šibal. Glede na naka- tere take hibe bo potrebna med nami nova orientacija, tako sem si mislil, in

če kaj mislim, tudi zapišem; če bo kdo hud, ker je prizadet, naj bo, samo po- boljša naj se: pred Bogom smo vsi enaki.

Vojska se čuti na Gorenjskem po hribih in na ravnini posebno v gostil- nah. Vina, sadnega mošta in »njega«, kolikor hočeš; samo jesti, tega ne do- biš. In če si hud, ti pridejo s tistim tra- pastim izgovorom: vojska je, kot da bi jajčne jedi ne nasitile ravnotako želod- ca, kakor klobase ali pa rebrca in »že- lodec«. Kruh vzemi seboj, če greš na hribe, jajca boš pa povsod dobil. De- lavstvo potrebuje oddiha, svežega zra- ka, morebiti še bolj, kakor v mirnih časih. Če moreš, delavec, delavka, na prostih dneh v lepo, božjo naravo; ne bo ti žal!

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Za vpokojeno tobačno delavstvo je napravila pisarna J. S. Z. glede na podelitev draginjskih doklad 184 pro- šenj, oziroma prijav, na c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani. Dalje je pi- sarna svetovala, kako naj se napravijo prošnje; tudi takim, ki so jih potem sami spisali. Sploh naj se delavstvo v vseh pravnih stvareh zateka po svet v J. S. Z. Uradne ure so posebno zvečer z ozirom na delavstvo urejene tako, da lahko vsaki delavec in delavka dobi potrebni svet in pomoč. Pisarna nam- reč posluje do 8. ure zvečer.

Vpokojenim železničarjem je na- pravila pisarna do sedaj 40 prošenj za draginjske doklade. Vsega skupaj je torej do nedelje dne 17. septembra na- pravila 224 prošenj. Prijave za draginj- ske doklade naj se prejkomogoče vlo- že. Tisti, ki jih še niso vložili, naj se z njimi požurijo. Pisarna J. S. Z. uradu- je zdaj zelo hitro in točno. Tudi novi člani se lahko priglašajo naravnost v pisarni pri naši uradnici.

Predsedstvo J. S. Z.

bi delal, je stala gotovo za njim, tola- žila ga je nekaj trenutkov, naj upa; od- šla je, a čez eno uro se je gotovo zopet vrnila in ga tolažila. Ako je šel mimo samostanskega dvora, je našel Malt se- deti z njenim otrokom v bližini, kakor da vohuni skopuhovo stanovanje. In če je šel skozi vas, bodisi ob lepem ali med slabim vremenom, videl jo je, da je tam. Ob nedeljah, ko je stal blizu ceste in čakal, da je šla Cecilija mimo, je videl, kako se je vdova drzno pribli- žala dekletu in jo prosila miloščine, dasi sta jo starec in Tis vselej nepri- jazno odklonila.

Očividno je iz hvaležnosti do Bar- ta in Cecilije uboga vdova tako živah- no delovala; morebiti je delala tako tu- di zato, ker je sovražila Tisa.

Kjerkoli je srečala zalezovalca Ce- cilije in sovražnik mladega Barta, ve- dno me je tako tajnostno in ojstro gle- dala v oči, tako drzno mu je grozil njen pogled, tako ga je izzivala, da se jo je tolikokrat z ojstro besedo in tem- no pahnil skozi vrata, nekaj slutiti o nje- govih načrtih na dedščino strica Jana. Česa naj se boji z njene strani ni ve- del; a ravno zato se jo je še bolj bal in

skrbelo ga je. Ni mu bilo neznan, da gre vdovi z možove strani pravica do malega dela dedščine; ravno zato je bil z njo tako neotesan.

Ker se je bal in v skrbeh tudi radi vedno večje starčeve slabosti, je z raz- nimi sredstvi pritiskal na Cecilijo, da bi privolila na poroko z njim. Laskal se ji je in ji obetal najlepše in najboljše stvari; bil je z dekletom surov in ne- usmiljen: pretepal jo je, jo strašil celo, da jo bo umoril. A karkoli je storil, če tudi jo je starcu obrekoval: Cecilija se je branila in je molčala; dasi je stric to smatral za resno.

Neko jutro je sedela Cecilija sama pri ognjišču; šivala je, a ni delala; nje- ni roki sta utrujeni počivali na kole- nih; gledala je na ognjišče; tiho je go- vorila sama s seboj. Zdihovaje je šepe- tala meni mladega Barta in svojega strica, a obraz ji je ostal nepremičen liki obraz tipa iz marmorja.

Začuje moške korake; lice ji oble- di; prestrašena plane kvišku pot pred strašno prikaznijo.

Tis je odprl vrata in stopil v sobo. Cecilija je sklonila glavo, da pri- krije obraz.

Obraz Tisov je bil naravnost pe- klensk: strupeno se je režal; nič čud- nega, ker se je dekletu balo.

Približal se ji je, ne da bi rekel be- sedo; navidezno je s kleščami na ognji- šču nekaj iskal, a stopil je dekletu na- menoma tako močno na nogo, da se ji je telo streslo od bolečine. Ni še ji izvil noben glas; tudi ne, ko jo je s komol- cem neusmiljeno sunil v obraz. Sklo- nila se je, kot tisti, ki pričakuje brez moči trpljenja.

Sporod novih predstav v »Kino Central« v deželnem gledališču. Od sobote 23. do ponedeljka 25. septembra se bo predstavljala »Skrivnost noči«, velika detektivska povest. — »Dekli- ce v zaporu«. Veseloigra. — Od tor- ka 26. do četrtega 28. septembra prvi nastop odlične umetnice Hele Maje v drami: »Pot solzâ«. Poleg tega iz- vestna veseloigra: »Pomanova pro- dajalna čevljev«. — V 29. sep- tembra: »Zaklad v sve... ma- nov«.

Drobiž.

Boj med kruhom in alkoholom. Pivovarnarji vodijo s svojimi zavezniki gostilničarji pri osrednjih mestih vztrajno boj proti prepovedi, naj se ne izdeluje ječmen za slad; zahtevajo pivovarstvu popolno svobodo. Seveda rujejo skrivaj, ker v časih, ko se zbirajo ljudje v dolgih vrstah in čakajo moke, ni ravno dobro delati javno mnenje za to, da bi se odtegnilo žito preživljenju. Kruh je neobhodno potreben, brez piva se pa že prebije. Kljub tem spletkam upamo, da se ne bo niti zrno ječmena več poslalo v pivovarne. Zanimiva je vloga, ki so jo v tej zadevi vložili guttemplerji (po francoskem vzorcu organizirani abstinenti) na vlado. Med drugim se izvaja: Če so pivovarnarji res tako srčni, da so svoj nastop na škodo preživljenja ljudstva objavljali v listih, ne moremo umeti njih izjave, da jim je dala vlada na razpolago še 100 tisoč centov ječmena za dobo dveh mesecev, če je namreč to res. Danes, ko vsled pomanjkanja živil in radi strašne druginje ljudje v mnogih ljudskih plasteh radi nezadostne hrane slabe in je položaj postal že zato nevaren, bi bila usodna napaka, če se prepusti ječmen pivovarnarjem. Vse žito mora danes služiti preživljenju ljudstva: pred vsem zato, da se zagotovi tista množina moke in kruha, ki jo nakazuje krušna nakaznica, katera množina je za osebo skoraj prenizko odmerjena; a če bi tudi razpoložljive zaloge žita presegale za to potrebno množino, naj se višja množina ne porabi za pivovarstvo, marveč naj se poviša množina določenih živil ali naj se pa porabi preostanek za pitje živine, ker sicer bi trpele blagostanje ljudstva preveliko škodo! Tudi mi se popolnoma ujemamo z nastopom sicer nam tuje organizacije guttemplerjev. Ječmen naj služi preživljenju in ne krokanju. Pivo pivci morajo prebiti tudi brez piva, bo boljše, kot da bi zmanjkalo živil: ričet posebno Kranjec visoko ceni; naj se ga navadijo tudi drugi narodi, pa se bo prehrana zavarovala: glavno je zdaj, da bomo imeli kaj jesti, pivopivci naj se pa tolažijo z vinom, in če je to predrago: z vodo. Želodec brez jedi ne more shajati, brez piva pa že gre.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jože Gostinčar. — Tisk Kat. Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v najlepšem gledališču.

Obiskujte no »Kino Central«, kjer
boste dobili bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, riž, čaj, kakor tudi
vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, ceferji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. Vedno sveže blago!

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ 0/0**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženi 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

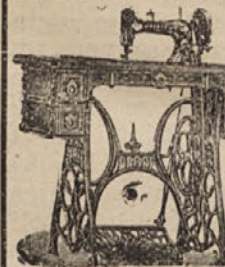
Načelstvo.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebštin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izbor vezenin, čipk, rokavilo,
nogavilo, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov,
zavratnic, volne, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih risb.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo tvrdko

Ignac Vok

špecialna trgovina šivalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokah od strokovnikov priznane najboljše šivalne stroje v Evropi in to so PFAFF 10letna pisarna garancija; Pouk o vezenju vsak čas brezplačno. Pridni posredovalci se iščejo